

На початку чергового засідання Президії НАН України 5 травня 2010 року академік НАН України Б.Є.Патон привітав ювілярів – членів Президії НАН України академіків НАН України М.Г.Чумаченка та В.М.Локтева з днем народження, побажав їм здоров'я та успіхів.

Президія НАН України вшанувала вставанням пам'ять померлого директора Об'єднаного інституту ядерних досліджень у м.Дубні академіка РАН А.Н.Сисакяна.

***

Учасники засідання заслухали та обговорили доповідь голови Наукової ради цільової комплексної програми фундаментальних досліджень НАН України «Наноструктурні системи, наноматеріали, нанотехнології» академіка НАН України А.П.Шпака.

В обговоренні взяли участь академіки НАН України Б.Є.Патон, В.Д.Походенко, В.Ф.Мачулін, В.М.Геєць, директор Інституту проблем матеріалознавства ім.І.М.Францевича НАН України академік НАН України В.В.Скороход, директор Інституту експериментальної патології, онкології і радіобіології ім.Р.Є.Кавецького НАН України академік НАН України В.Ф.Чехун, заступник директора Інституту електрозварювання ім.Є.О.Патона НАН України академік НАН України С.І.Кучук-Яценко, директор Донецького фізико-технічного інституту ім.О.О.Галкіна НАН України член-кореспондент НАН України В.М.Варюхін.

Президія НАН України зауважила, що більшість експертів у галузі науково-технічної політики, стратегічного планування та інвестування впевнені, що в найближчі 10 років відбудеться нанореволюція у всіх галузях науки, виробництва, оборони, медицини, побуту тощо. Тобто матиме місце широке і системне вторгнення наноструктурованих матеріалів, виробів і методів їх отримання у всі сфери нашого життя.

Саме тому починаючи з 2003 року дослідження в галузі нанотехнологій стали пріоритетними в Академії і була започаткована Цільова комплексна програма фундаментальних досліджень «Наноструктурні системи, наноматеріали, нанотехнології», про виконання другого етапу реалізації якої доповів академік НАН України А.П.Шпак. Наполегливу працю вчених та отримані ними результати було позитивно оцінено і відзначено, що цей напрям діяльності Академії вже став її візитною карткою.

Дослідження, що здійснювались у рамках Програми, мали комплексний характер. Вчені 40 наукових установ, 7 відділень НАН України, 3 секцій Академії брали участь у її реалізації. Це дозволило отримати вагомі результати як готові до впровадження, так і перспективні для подальших досліджень.

Було відзначено плідне співробітництво українських та російських вчених, зокрема в рамках Міжнародної програми розвитку співробітництва у сфері нанотехнологій між Україною та Російською Федерацією. Крім того, підписано Угоду про створення в Дубні на базі Об'єднаного інституту ядерних досліджень «Міжнародного інноваційного центру нанотехнологій СНД», у роботі якого бере участь й НАН України. Також опрацьовується питання щодо співробітництва НАН України та Російського наукового центру «Курчатовський інститут» в галузі нанотехнологій.

Президія НАН України звернула увагу Наукової ради Програми на дуже важливу проблему організаційного характеру. А саме, нанодослідження в Академії проводяться в рамках відомчої тематики – зазначеної Цільової комплексної програми та згаданої українсько-російської програми. Плануються відповідні проекти за Державною цільовою науково-технічною програмою «Нанотехнології та наноматеріали» на 2010-2014 рр. і виконання окремих наукових проектів з вченими інших країн.

Враховуючи це, Наукова рада Програми повинна здійснювати постійну координацію нанодосліджень з метою підвищення їх ефективності, розширення можливостей впровадження їх результатів, запобігання дублюванню тощо.

Під час нещодавньої зустрічі керівництва НАН України з Прем'єр-міністром України М.Я.Азаровим серед напрямів науки і техніки, які потребують пріоритетного розвитку та підтримки держави, він назвав розробки сучасних технологій на базі нанорозмірних систем і охарактеризував їх як такі, що можуть суттєво вплинути на розвиток економіки держави. При цьому було відмічено, що основні надії у зазначеному стратегічному напрямі пов'язуються з Національною академією наук України. Це покладає на Академію серйозну відповідальність за розвиток досліджень і розробок в цій галузі.

Нова Програма має забезпечити створення дійсно випереджаючого фундаментального «заділу» для подальшого розвитку нанотехнологій в Україні і в першу чергу для реалізації відповідної Державної цільової науково-технічної програми.

***

Далі учасники засідання заслухали та обговорили доповідь завідувача відділу історії України періоду Другої світової війни Інституту історії України НАН України доктора історичних наук О.Є.Лисенка «Сучасні дослідження історії Великої Вітчизняної війни: проблеми теорії, методології, методики».

У виступах академіків НАН України Б.Є.Патона, В.А.Смолія, В.Г.Бар'яхтара, П.П.Толочка, Я.С.Яцківа, заступника Голови Верховної Ради України кандидата історичних наук М.В.Томенка, завідувача кафедри оперативного мистецтва та історії спецслужб Національної академії Служби безпеки України доктора історичних наук Д.В.Веденеєва, завідувача кафедри джерелознавства та спеціальних історичних дисциплін Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова доктора історичних наук О.В.Потильчака, т.в.о.начальника Гуманітарного інституту Національного

університету оборони України кандидата історичних наук В.М.Грицюка, професора кафедри історії держави і права Національної академії Міністерства внутрішніх справ України доктора історичних наук В.Ф.Шевченка було відзначено, що у доповіді порушено проблеми осмислення історичного минулого в усій його повноті, трагізмові і суперечливості.

Перемога над фашизмом, 65-річчя якої відзначає весь світ, спонукає говорити і про героїчний подвиг народів, і про трагічні випробування, крізь які їм довелося пройти, і про уроки історії, важливі для формування сучасної системи колективної безпеки.

Нині перед істориками відкрито широкий простір для досліджень. Висвітлюється чимало проблем, які раніше не вивчалися. Даються вивірені і справедливі оцінки багатьом подіям, явищам і особам. Але при цьому вкрай важливо уникати нав'язування минулому сучасної швидкоплинної політичної кон'юнктури.

Треба розуміти, що є абсолютні і незмінні істини, які часу не підвладні – до них належить подвиг воєнного покоління. Це – подвиг всіх народів тодішнього Радянського Союзу, і українському народу належить величезний внесок у Перемогу. Про це говорилося нещодавно на Міжнародній конференції «Перемога над фашизмом у 1945 році: її значення для народів СНД і світу», яка відбулася у Москві.

Концепція Великої Вітчизняної війни Радянського Союзу проти гітлерівської Німеччини, яка десятиліттями напрацьовувалася істориками, багато у чому застаріла. На її місце має прийти більш глибоке і всебічне осмислення минулого, в тому числі з використанням всієї наявної документальної бази.

Академічній історичній науці впродовж останніх десятиліть вдалося в основному уникнути кон'юнктурних помилок. І надалі установи НАН України мають надавати вітчизняній історичній науці належний рівень ґрунтовності, об'єктивності наукових підходів.

Дуже важливо також, щоб учені Академії активно утверджували серед міжнародної спільноти визнання великого внеску України у Перемогу і в розбудову післявоєнного світу.

***

Крім того, Президія НАН України заслухала інформацію про результати атестації молодих учених-стипендіатів Президента України та НАН України та конкурсу на здобуття стипендій Президента України та НАН України для молодих учених на поточні вакансії; про проект звітної доповіді на сесії Загальних зборів НАН України 13 травня 2010 року; про представлення до нагородження Грамотою Верховної Ради України завідувача відділу Інституту молекулярної біології і генетики НАН України доктора біологічних наук, професора, члена-кореспондента НАН України О.І.Корнелюка за вагомий внесок у розвиток наукових досліджень у галузі молекулярної біології та багаторічну плідну творчу працю; про присвоєння звання «Почесний доктор

Національної академії наук України» члену Президії РАН академіку РАН А.І.Мірошникову за вагомий внесок у розвиток науки, суспільний прогрес, забезпечення миру, взаєморозуміння й співробітництва між народами; про видання роботи в серії «Біобібліографія вчених України» у зв'язку з 75-річчям від дня народження члена-кореспондента НАН України Є.Л.Кордюм; також було розглянуто низку кадрових питань та прийнято рішення про нагородження відзнаками Національної академії наук України.

Секретаріат Президії НАН України